

Sprawozdanie z XIV Międzynarodowej Konferencji *REHA for the blind in Poland*

Streszczenie

W sprawozdaniu z Konferencji *REHA for the blind in Poland*, która została zrealizowana przez Fundację Szansa dla Niewidomych, przedstawiono wybrane najciekawsze i najważniejsze zagadnienia, które zaprezentowano podczas tego międzynarodowego wydarzenia. Jest to największa w tej części Europy konferencja poruszająca tematykę nowoczesnej rehabilitacji i edukacji osób niewidomych oraz słabowidzących. Podczas konferencji jej uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z referatami i prezentacjami prelegentów z wielu różnorodnych dziedzin. Konferencja *REHA for the blind in Poland* to nie tylko sesja merytoryczna. W trakcie tego wydarzenia przybyli goście mają możliwość zapoznania się z najnowszymi osiągnięciami w dziedzinie nowoczesnego sprzętu i oprogramowania specjalistycznego, dedykowanego osobom z dysfunkcją wzroku.

Słowa kluczowe: Konferencja *REHA*, nowoczesna rehabilitacja, osoby niewidome, osoby słabowidzące, sprzęt specjalistyczny, Fundacja Szansa dla Niewidomych

The report from the 14th edition of the International Conference *REHA for the blind in Poland*

Summary

The report from the *REHA for the blind in Poland* Conference, which was organized by the Chance for the Blind Foundation outlines the most interesting and important issues presented during this international event. It is the largest conference on modern rehabilitation and education for the blind and visually impaired in this part of Europe. During the conference, the participants had the opportunity to get acquainted with papers and presentations of speakers from many different disciplines. A number of companies showed the latest achievements in the field of modern technology, specialized devices and software intended to assist the blind and visually impaired people.

Keywords: *REHA for the blind in Poland* Conference, modern rehabilitation, the blind, the visually impaired, specialized software and devices, Chance For The Blind Foundation

Zdjęcie 1. Uczestnicy XIV edycji Konferencji *REHA for the blind in Poland* wysłuchują wystąpienia wygłoszanych podczas sesji merytorycznej

W dniach 1–2 grudnia 2016 r. w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie przy Placu Defilad odbyła się XIV edycja Międzynarodowej Konferencji *REHA for the blind in Poland*, zatytułowana *Świat dotyku, dźwięku i magnigrafiki*. Tegorocznym hasłem przewodnim konferencji było *Wybitni niewidomi – ich wpływ na rozwój nowoczesnych społeczeństw*. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Fundację Szansa dla Niewidomych, przy udziale środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz własnego wkładu organizatora. Honorowy patronat nad konferencją objęła małżonka Prezydenta RP, Pani Agata Kornhauser-Duda. W wydarzeniu wzięło udział bardzo wiele znakomitych osobistości. Znaleźli się wśród nich m.in.:

- Władysław Gołąb – Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach;
- Paweł Kacprzyk – Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach;
- Prof. dr hab. Stefan Kwiatkowski – Akademia Pedagogiki Specjalnej;
- Krzysztof Michałekiewicz – Ministerstwo Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej;
- Barbara Planta – Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla dzieci niewidomych i słabowidzących w Krakowie;
- Prof. dr hab. inż. Tadeusz Słomka – Akademia Górniczo-Hutnicza;
- Prof. dr hab. Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego;
- Małgorzata Wypych – Przewodnicząca Parlamentarnego Zespołu ds. Osób z Niepełnosprawnością Narządu Wzroku;

- Robert Kwiatkowski – Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Anna Woźniak-Szymańska – Prezes Polskiego Związku Niewidomych;
- Dr Marek Woch – pełnomocnik Prezesa NFZ ds. Kontaktów z Organizacjami Pozarządowymi i Organami Władzy Publicznej;
- Jacek Kwapisz – pierwszy Prezes Fundacji Szansa dla Niewidomych;
- Renata Wardecka – członek Rady Fundatorów;
- Elżbieta Oleksiak – Polski Związek Niewidomych.

Po uroczystym otwarciu konferencji odczytano list małżonki Prezydenta RP, Pani Agaty Kornhauser-Dudy.

Szanowni Państwo, cieszę się bardzo, że Państwa międzynarodowa konferencja jest kontynuowana w naszej części Europy i doczekała się już XIV edycji, co potwierdza tylko jej wysoki prestiż. Przede wszystkim chciałam bardzo serdecznie pogratulować XXV rocznicy istnienia Fundacji Szansa dla Niewidomych, bez zaangażowania której i ogromnego wysiłku organizacyjnego nie byłoby corocznych spotkań tak ważnych dla całego środowiska osób z dysfunkcją wzroku. Tym razem Fundacja wybrała tytuł dla swojej konferencji Wybitni niewidomi i ich wpływ na rozwój nowoczesnych społeczeństw. Osobisty przykład wielu znanych osób ze świata artystycznego i naukowego i ich dokonania są na pewno doskonałym dowodem na to, że można wiele osiągnąć i w pełni uczestniczyć w życiu, ciesząc się każdym udanym dniem.

Życzę wszystkim Państwu owocnej konferencji i czerpania przyjemności z udziału w licznych, przygotowanych z tej okazji atrakcjach, zabawach i konkursach. Jestem przekonana, że specjalny koncert dedykowany wszystkim niewidomym pt. Można nie patrzeć, ale słuchać i myśleć trzeba, będzie najlepszym uwieńczeniem tego wyjątkowego spotkania.

*Z serdecznym pozdrowieniem,
Małżonka Prezydenta,
Pani Agata Kornhauser-Duda*

Następnie odczytano list Elżbiety Matejki – Dyrektora Departamentu Kształcenia Integracyjnego:

Pan Marek Kalbarczyk – Prezes Zarządu Fundacji Szansa dla Niewidomych, uczestnicy konferencji.

Szanowny Panie Prezesie, szanowni uczestnicy konferencji.

Serdecznie dziękuję za zaproszenie na XIV Edycję Międzynarodowej Konferencji. Bardzo żałuję, że ze względu na wcześniejsze zobowiązania służbowe nie mogę osobiście uczestniczyć w tym niezwykle ważnym i potrzebnym wydarzeniu. Cyklicznie organizowane przedsięwzięcie umożliwia bliższe poznanie specyfiki funkcjonowania osób z problemami narządu wzroku, jak również pozwala na wymianę

doświadczeń i rozwiązań proponowanych w innych krajach. Wychodzi również naprzeciw potrzebom i wyzwaniom zmieniającego się świata, w tym proponując osobom z dysfunkcją wzroku możliwość korzystania z nowych technologii i rozwiązań uwzględniających każdą sferę ich rozwoju i życia. Jest zatem cennym źródłem wymiany doświadczeń i polem do szerokiej dyskusji, związanej z sytuacją dzieci, młodzieży i dorosłych osób z problemami narządu wzroku oraz proponowanych tej grupie społecznej rozwiązań. Jednocześnie, ponieważ konferencja inauguruje również obchody 25 rocznicy rozpoczęcia działalności Fundacji Szansa dla Niewidomych, składam wyrazy podziękowania i uznania za zaangażowanie sił i umiejętności w trosce o poprawę sytuacji osób z problemami narządu wzroku. Wierzę, że dzisiejsze spotkanie będzie okazją do wymiany myśli i doświadczeń, a także inspiracją do podejmowania dalszych działań. Organizatorom dziękuję za podjęcie tej cennej inicjatywy. Wszystkim uczestnikom konferencji życzę owocnych obrad i satysfakcji z wykonywanej pracy.

*Z wyrazami szacunku,
Elżbieta Matejka*

– Dyrektor Departamentu Wychowania i Kształcenia Integracyjnego

Podobnie jak w latach ubiegłych, również i w tym roku, w trakcie XIV edycji Międzynarodowej Konferencji *REHA for the blind in Poland*, zostały nagrodzone osoby, firmy oraz urzędy, które zasłużyły się w dziedzinie nowoczesnej rehabilitacji niewidomych i słabowidzących. Rozdano nagrody IDOL w następujących kategoriach:

IDOL środowiska:

- Jacek Skrzypczak – Stowarzyszenie Ziemia Świętokrzyska
Jest wiceprezesem Stowarzyszenia Ziemia Świętokrzyska, przewodnikiem turystycznym, który z ogromną pasją i zaangażowaniem realizuje wszelkie inicjatywy z zakresu tyfloturystyki. Jego działalność została doceniona przez Polski Związek Niewidomych, który w 2013 r. przyznał panu Skrzypczakowi odznaczenie Przyjaciół Niewidomego. W 2016 r. był współorganizatorem szkolenia *Smakiem, dotykiem poznajemy Świętokrzyskie – szkolenie z tyfloturystyki*, które zostało zrealizowane dla przewodników turystycznych z województwa świętokrzyskiego. Szkolenie to spotkało się z ogromnym zainteresowaniem.
- Anna Gedyk – Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych w Laskach
Pani Anna była na studiach wolontariuszką w Laskach, a później długo uczyła tam języka polskiego – ciepła, serdeczna, troskliwa, ale też wymagająca i potrafiąca „ustawić do pionu”. Na emeryturze nadal pomaga niewidomym załatwiać różne sprawy, odwiedza ich w szpitalach, towarzyszy na wyjazdach wakacyjnych, organizuje oprawę liturgiczną Mszy

Duszpasterstwa. W Laskach redaguje wydawany przez TOnO biuletyn, jeździ z dziećmi na wycieczki i uczy stażystów brajla. Świetnie łączy role rodzinne z działalnością społeczną.

- Piotr Pawlak – Zachodniopomorska Jednostka Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym

Podyplomowo ukończył WSH w Szczecinie na kierunku Pedagogika Rehabilitacji Ruchowej, Fizjoprofilaktyki i Korekty Fizycznej. Doświadczenie zawodowe rozpoczął w Warsztacie Terapii Zajęciowej jako instruktor, początkowo prowadząc pracownię ceramiczną, następnie poligraficzną. Współpracę z Towarzystwem Pomocy Głuchoniewidomym zapoczątkował, działając jako wolontariusz, później jako tłumacz-przewodnik, następnie został pełnomocnikiem jednostki. Od kilku lat prowadzi Zachodniopomorską Jednostkę Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym w Szczecinie. Jest instruktorem orientacji przestrzennej i lokomocji. Koordynuje realizowane projekty ogólnopolskie i regionalne, współpracuje ze specjalistami pracującymi na rzecz osób głuchoniewidomych. Jako instruktor szkoleń tłumaczy-przewodników stara się podejmować działania, które mogą przyczynić się do rozwoju usług asystenckich. Jak mówi: bezpośrednia praca z drugą osobą daje mu dużo satysfakcji, a jego codzienny wysiłek nie przynosiłby efektów, gdyby nie zespół wspaniałych ludzi, którzy towarzyszą mu w podejmowanych działaniach realizowanych na rzecz środowiska osób z dysfunkcją wzroku i słuchu. Od lat jego pasją są górskie wędrowki i fotografia, do których dołączył jeszcze rower. Stara się tym inspirować również osoby głuchoniewidome poprzez wspólną jazdę na tandemie.

IDOL media:

- Wielkopolski Portal Informacyjny dla Osób Niepełnosprawnych
Strona internetowa PION-u jest doskonałym informatorem przekazującym najświeższe wiadomości z zakresu kultury i edukacji na terenie Wielkopolski. Jest również portalem dostosowanym do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących.
- Polskie Radio Program Pierwszy
Radiowa Jedyńka na swojej antenie często podejmuje temat osób niepełnosprawnych. Szczególnie warte uwagi są reportaże Alicji Grembowicz. *Dźwięki i zapachy* – to przedstawienie słuchaczom osoby niewidomej i jej codziennych zmagania. Często przez niezrozumienie sytuacji sprawni ludzie unikają tematu, boją się zaprzyjaźnić z osobą niewidomą. Reportaż jest także wspaniałym świadectwem zrehabilitowania i impulsem do działania dla osób z wadami wzroku, tak jak inne audycje pani Grembowicz – *Jak oswoić świat bez dnia i nocy* czy *Co zrobić, by po ciemku nie znaczyło po omacku*. Radiowa Jedyńka to przykład medium nie tylko teoretycznego, ale i praktycznego. To w ich zespole znajduje się bowiem niewidoma reportażystka,

Anna Falkiewicz. Prowadzi audycję nocną, której gośćmi bywają specjaliści nauk medycznych.

- Sylwia Paszkowska – Radio Kraków

To znana i ceniona dziennikarka radiowa Radia Kraków, która prowadzi audycję *Przed hejnałem*. Wielokrotnie wspierała i promowała aktywność osób niewidomych, żeby zwiększać świadomość społeczną. Często zapraszała do studia nagrań Fundację Szansa dla Niewidomych, wspierając inicjatywę warsztatów kulinarnych, kursu samoobrony czy też Marcina Ryszkę, utalentowanego paraolimpijczyka. W swoich audycjach pokazuje, że osoby niepełnosprawne mogą więcej, czym poszerza wiedzę społeczeństwa na temat niepełnosprawności. Wśród jej gości często pojawiają się przedstawiciele stowarzyszeń czy fundacji, a do głosu dopuszcza się każdego.

IDOL urząd:

- Laboratorium Innowacji Społecznych w Gdyni

Laboratorium Innowacji Społecznych to młoda, ale dynamiczna jednostka, nastawiona na rozwiązywanie konkretnych problemów. Jest to część Urzędu Miejskiego w Gdyni, mająca ambicje na bycie czymś więcej niż tradycyjnym urzędem. Laboratorium Innowacji Społecznych to także idea, która wyrosła z myślenia, że miasto, aby rozwijać się w sposób zrównoważony i uzyskiwać trwałe rezultaty, potrzebuje nowych pomysłów nie tylko w sferze technologii czy gospodarki, ale również w działalności społecznej, kierowanej do mieszkańców. Zadaniem LIS jest więc wypracowywanie, wspieranie i upowszechnianie nowatorskich rozwiązań społecznych, tak aby mieszkańcom Gdyni – bez względu na wiek, pochodzenie społeczne czy miejsce zamieszkania, żyło się lepiej. LIS włączyło również osoby niewidome w rewitalizację miasta poprzez spacerzy badawcze z udziałem organizacji na rzecz osób niepełnosprawnych, a także zainicjowało projekt dla osób z niepełnosprawnością.

- Urząd Miasta w Złotowie

To pierwszy Urząd Miasta na terenie Wielkopolski, który jest tak dobrze dostosowany do potrzeb osób niewidomych. Od dłuższego czasu Złotów stara się o miano Otwartego Miasta, prowadzono konsultacje społeczne dotyczące dostosowań przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych. W urzędzie znajdują się takie urządzenia, jak: 22-calowy powiększalnik Topaz dla osób słabowidzących, pętla indukcyjna dla osób słabosłyszących, pola uwagi oraz system Call-Hear.

- Jarosław Gurczyński – Prezydent Miasta Ostrowiec Świętokrzyski

To urzędnik, który rozumie potrzeby niewidomych i niedowidzących, aktywnie włącza się w działania realizowane na rzecz środowiska. Popiera wszelkie inicjatywy, których celem jest zwiększenie samodzielności osób z dysfunkcją wzroku, a także dostosowanie przestrzeni publicznej Ostrowca Świętokrzyskiego do potrzeb niewidomych i niedowidzących.

IDOL edukacja:

- Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Działająca w ramach Uniwersytetu Adama Mickiewicza biblioteka prowadzi wsparcie dla osób niewidomych, które mogą tam korzystać z komputera z oprogramowaniem mówiącym i powiększającym obraz. Biblioteka wyposażona jest również w notatnik brajlowski, który daje możliwość sporządzania notatek osobom posługującym się pismem Braille'a, jak również prezentuje niewidomemu zawartość ekranu komputera w dostępnym dotykowo piśmie punktowym (tzw. linijka brajlowska). W Pracowni Biblioteki Książki Mówionej opracowuje się książki, na które zapotrzebowanie zgłaszają studenci z niepełnosprawnością wzroku.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ludwika Braille'a w Bydgoszczy
Uczniami ośrodka są dzieci słabowidzące, niewidome, głuchoniewidome i z niepełnosprawnością sprzężoną. Przyjmowani są tam uczniowie/wychowankowie posiadający aktualne orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej do kształcenia specjalnego. Ośrodek oferuje różnorodne formy pomocy, takie jak: czynności dnia codziennego, gimnastyka korekcyjna, hipoterapia, kynoterapia, logoterapia, metoda Tomatisa, orientacja przestrzenna, pismo punktowe, tyflografika, psychoterapia, rehabilitacja wzroku, stymulacja sensoryczna, hydroterapia, zajęcia w grocie solnej, itd.
- Regionalny Ośrodek Pomocy Niewidomym i Niedowidzącym w Ziemięcicach
Ośrodek rozpoczął działalność w 2016 r. Umożliwia on dzieciom pobieranie nauki połączone z zajęciami terapeutycznymi. W Ośrodku jest miejsce na codzienne zajęcia dla około 100. podopiecznych (w tym 44 miejsca w internacie). Wzorowany jest na rozwiązaniu niemieckiej Fundacji Instytutu Niewidomych w Würzburgu. Jego specyfiką jest podział budynku na moduły, każdy przeznaczony dla poziomu edukacji – określonej grupy wiekowej – i dostosowany do jej rozwoju. W ramach inwestycji wybudowana została szkoła z pionem terapeutycznym wraz z niezbędną infrastrukturą. Ośrodek obejmuje dwie części: tzw. segment główny, który mieści szkołę podstawową, gimnazjum, a także pion terapeutyczny, część administracyjną i część techniczno-gospodarczą oraz internat. Budynki są w całości dostępne dla osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich. Wszystkie sanitariaty przy salach zajęć, pokojach oraz sanitariaty ogólnodostępne są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Charakter i zasady działania Ośrodka opierają się na wzorcach podobnego obiektu funkcjonującego w niemieckiej miejscowości Regensburg (Ratysbona). Wokół Ośrodka powstanie także park, boiska sportowe oraz tereny rekreacyjne – wszystko po to, by objąć dzieci niewidome i niedowidzące z dodatkowymi dysfunkcjami stałą, kompleksową pomocą i towarzyszyć im na każdym etapie rozwoju fizycznego oraz emocjonalnego.

IDOL przyjaznej instytucji bądź firmy:

- Lotnisko Chopina
 Czy niewidomi podróżują samolotami z łatwością? Czy radzą sobie na lotniskach i czerpią z takich podróży przyjemność? Bywa różnie. Radzą sobie, jeśli lotnisko o nich pomyślało i dostosowało się do ich potrzeb. Całkowite dostosowanie pozostaje na razie w sferze marzeń – w zasadzie żadne lotnisko takie nie jest. Niewidomych cieszy zatem fakt, że dyrekcja portu weszła na ścieżkę dostosowawczą. Od niedawna osoby niewidome mogą bezpieczniej poruszać się po Międzynarodowym Lotnisku Chopina w Warszawie. Stały tam udźwiękowione plany tyflograficzne, które ułatwiają odnajdywanie drogi nie tylko niewidomym, ale też wszystkim przechodniom. Wygłaszają one komunikaty po polsku i po angielsku, a kolory poddruku zostały zaprojektowane tak, aby osoby słabowidzące czy daltoniści dostrzegli różnice między obiektami. Wszystkie plany zostały wyposażone w beacon (nowoczesny nadajnik bluetooth), dzięki czemu osoba posiadająca aplikację Your Way będzie mogła odnaleźć plany za pomocą swojego smartfona.
- Portal Świetlikowo
 Pierwszy w Polsce portal rozwijający widzenie u dzieci, zawierający ponad 900 gier edukacyjnych usprawniających m.in. koordynację wzrokowo-ruchową, koncentrację, pamięć wzrokową i logiczne myślenie. Jego innowacyjnością jest dostosowanie gier do indywidualnych potrzeb wzrokowych i możliwości dziecka. Pomysłodawcą projektu jest Karolina Husáková – psycholog, a powstał dzięki współpracy specjalistów z dziedziny terapii wzroku i psychologii rozwojowej z grupą informatyków i grafików komputerowych przy udziale Sieci Aniołów StudBAN. Portal jest również organizatorem ogólnopolskiej akcji edukacyjnej *Zdrowe oczka*, mającej na celu pokazanie najmłodszym użytkownikom nowych technologii i prawidłowego z nich korzystania, ze szczególnym uwzględnieniem negatywnych skutków nadmiernego użytkowania komputera, tabletu, telefonu i telewizora.
- Zoo w Toruniu
 Na terenie toruńskiego Ogrodu Zoologicznego zostały zamontowane głosowe informatory i brajlowskie tabliczki, które przekazują informacje o zwierzętach znajdujących się na poszczególnych wybiegach. Zwiedzający mogą się zapoznać z planem ZOO dostępnym dla osób niewidomych. Zamieszczony został również terminal informacyjny, przedstawiający kontynenty z zaznaczonymi wybranymi gatunkami ptaków. Zamontowano też udźwiękowiony plan w ptaszarni.

Po rozdaniu nagród IDOL nadszedł czas na przemówienia gości specjalnych. Zaproszeni goście, realizując hasło przewodnie tegorocznej konferencji, opowiedzieli o wybitnych niewidomych, którzy są stawiani za wzór do naśladowania. Poniżej fragmenty wypowiedzi kilku wybranych osób:

Posel Małgorzata Wypych

Witam serdecznie szanownych Państwa organizatorów, ale przede wszystkim tych, dla których REHA jest zorganizowana.

Skąd się tutaj wzięłam? Otóż, w obecnej kadencji Sejmu powstał Zespół ds. Osób z Niepełnosprawnością Wzroku. Jest to pierwszy taki zespół w ogóle, w historii działalności Sejmu, mam przyjemność go prowadzić. I, co jest niesamowite, to Państwa reprezentacja na tym zespole – ostatnio musieliśmy dostawiać krzesła, co – tak jak powiedzieli mi moi koledzy – rzadko kiedy się zdarzało w Sejmie.

Szanowni Państwo, sprawy osób niepełnosprawnych są bardzo istotne i m.in. właśnie w Sejmie z tych 150. zespołów, które są, bardzo wiele dotyczy osób niepełnosprawnych. M.in. wczoraj mieliśmy konferencję. Konferencję, można powiedzieć, ponad podziałami, dlatego że był Pan Senator Filip Libicki i Pani Posel Kornelia Wróblewska. Pan Senator z Platformy Obywatelskiej, Pani Wróblewska z partii Nowoczesna, gdzie rozmawialiśmy właśnie na temat niepełnosprawnych, rozmawialiśmy na temat Państwa potrzeb, ale przede wszystkim tego, że będziemy dążyli, ażeby rozwiązania, które będziemy przygotowywali w Sejmie, odbywały się z Państwa uczestnictwem. M.in. można powiedzieć: już się trochę rzeczy zaczęło, zwróciliśmy się jako zespół do Ministerstwa Zdrowia o uwzględnienie uwag, które zostały przekazane przez Polski Związek Niewidomych. Otrzymaliśmy właśnie odpowiedź, że zauważyli to pismo i że wezmą je pod uwagę. Natomiast takie właśnie patrzyenie na ręce jest bardzo istotne. Ja zachęcam do kontaktu czy z zespołem, czy ze mną. Adres mailowy jest bardzo prosty, imię i nazwisko małgorzata.wypych@sejm.pl. Zachęcam do tego kontaktu, dlatego że, tak jak mówię, ten zespół ma być takim forum wymiany doświadczeń. Zajmowaliśmy się kwestiami dotyczącymi asystentów osób niepełnosprawnych, zajmowaliśmy się sprawą rehabilitacji. W tym zespole są także przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, jak również Narodowego Funduszu Zdrowia. I przede wszystkim jest to tak naprawdę Państwa informacja, jak w rzeczywistości przebiega rehabilitacja i to wszystko, co jest zapisane w aktach prawnych. 3 grudnia będziemy obchodzili Światowy Dzień Osób Niepełnosprawnych, proszę przyjąć moje gorące życzenia i zapewnienie, że nie są Państwo sami.

Dziękuję bardzo.

Robert Kwiatkowski – Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Witam Państwa, cieszę się, że Państwo tak licznie zgromadzili się. To dla Pana Prezesa Kalbarczyka, rozumiem, jest potwierdzenie, że trzeba to robić dalej, trzeba to robić coraz lepiej, coraz bardziej otwierać się na środowisko.

Mam tę przyjemność występowania też również w imieniu Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Pana Krzysztofa Michałkiewicza, który kazał bardzo Państwa pozdrowić i życzyć wszystkiego dobrego; i może później dotrze.

Ja chciałem tylko powiedzieć, że PFRON jest po to, żeby Państwu służyć, po to, żebyśmy robili różne przedsięwzięcia razem, żeby świat był dla Was bez barier i że – mam nadzieję, wkrótce się przekonacie, że PFRON Was doskonale widzi.

Dziękuję bardzo.

Anna Woźniak-Szymańska – Prezes Polskiego Związku Niewidomych

Dzień dobry Państwu, Anna Woźniak-Szymańska, mam przyjemność być Prezesem Zarządu Głównego Polskiego Związku Niewidomych. Pani Posel, Panie Prezesie, szanowni Państwo, drogie koleżanki i koledzy, witam bardzo, bardzo serdecznie, w imieniu Polskiego Związku Niewidomych przekazuję również serdeczne pozdrowienia. Gratuluję zarówno Zarządowi Fundacji Szansa, jak i radzie fundatorów 25-lecia już istnienia tej Fundacji. Przekazuję nasze wyrazy uznania, cieszę się bardzo, że mogę tutaj dzisiaj z Państwem być. Ten rok generalnie środowisko osób niewidomych poświęciło jubileuszom, bo Polski Związek Niewidomych również w tym roku obchodził 65-lecie, a także 70-lecie zjednoczenia Ruchu Osób Niewidomych w Polsce. Tak naprawdę, tak naprawdę, to wszystkie działania, rozwój ruchu organizacji Fundacji, PZN-u, Szansy i innych organizacji działających na rzecz niewidomych to oczywiście ogromny wysiłek wybitnych i mniej wybitnych, ale pracowitych, konsekwentnych ludzi, którym zależy na tym, aby zmieniać jakość życia osób niewidomych i zagrożonych utratą widzenia. Pozwólcie Państwu, że w tym miejscu wielkie wyrazy uznania i uszanowania dla wszystkich tych, którzy się do tego przyczynili. Zachęcam gorąco do stoiska Polskiego Związku Niewidomych, na którym będziecie Państwo mogli obejrzeć lub zakupić literaturę, która przybliży sylwetki bardzo wielu wybitnych osób. Życzę Państwu ciekawych refleksji i cieszę się bardzo, że jest nas tak dużo z całego kraju.

Dziękuję i pozdrawiam jeszcze raz.

Marek Woch – pełnomocnik NFZ

Serdecznie dziękuję za zaproszenie organizatorom i Panu Markowi Kalbarczykowi. Szanowni Państwo, tutaj odniosę się do mojej przedmówczyni, Pani Prezes Woźniak, która w pewnym momencie podczas naszej rozmowy stwierdziła, że to jest historyczne wydarzenie, bo pierwszy raz od 13. lat funkcjonowania NFZ Pan Andrzej Jacyna – obecny Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia powołał Pełnomocnika Prezesa NFZ m.in. do kontaktów z organizacjami pozarządowymi, ale także również z innymi organami władzy publicznej i tutaj właśnie ukłon w stronę Pani Posel Małgorzaty Wypych, dzięki której też pracom w zespole ja sam stanowią taki pomost pomiędzy organizacjami pozarządowymi a NFZ, żeby pewne rzeczy na bieżąco wyjaśniać i rozwikływać, tym bardziej szanowni Państwo zachęcam do kontaktu z NFZ, ze mną. Myślę, że pewne rzeczy będą w sposób bardziej płynny przebiegały.

Jeszcze raz serdecznie gratuluję dzisiejszego wydarzenia i dwudniowych obrad, Panie Marku, jeśli chodzi o organizatorów.

Dziękuję.

W trakcie konferencji zainaugurowano 25. rocznicę obchodów istnienia Fundacji Szansa dla Niewidomych. Fundacja została założona 10 stycznia 1992 r. Podczas tego wydarzenia zaprezentowano owoce jej ćwierćwiecznej pracy, powodującej, że niepełnosprawność wzroku stanowi tylko utrudnienie, a nie dyskwalifikującą cechę. Marek Kalbarczyk – Prezes Fundacji Szansa dla Niewidomych, w trakcie swojego wystąpienia podkreślił, że był to okres sukcesów, które zostały osiągnięte dzięki ogromnemu trudowi i pracy działaczy Fundacji. Szczególne podziękowania skierowano w stronę następujących osób:

- Jacek Kwapisz – pierwszy Prezes organizacji, który kierował nią przez kilka lat;
- Igor Busłowicz – współtwórca Fundacji;
- Renata Wardecka – członek Rady Fundatorów Fundacji.

Pan Marek Kalbarczyk w trakcie swojego przemówienia wyróżnił najważniejsze osiągnięcia Fundacji, a znalazły się wśród nich m.in.: organizacja charytatywnego koncertu mającego na celu zbiórkę środków na specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie, które skradziono niewidomemu muzykowi Januszowi Skowronowi oraz zorganizowanie cyklu konferencji rehabilitacyjno-edukacyjnych, których obecnie odbyło się już 7. Największym jednak osiągnięciem jest coroczna Konferencja *REHA for the blind in Poland*, która odbyła się po raz XIV. Wszystkie te osiągnięcia nie miałyby możliwości realizacji, gdyby nie ogromne zaangażowanie ze strony jej pracowników, sympatyków, wolontariuszy i działaczy.

Podczas wystąpienia Prezesa Marka Kalbarczyka, uczestnicy konferencji zostali zaproszeni na obchody 25-lecia istnienia Fundacji, które przewidziano na przełom stycznia i lutego 2017 r.

Po oficjalnym rozpoczęciu konferencji, rozdaniu nagród IDOL oraz przemówieniach gości specjalnych nastąpił czas na część merytoryczną. W obu dniach mieliśmy przyjemność słuchać wystąpień prelegentów oraz uczestniczyć w wielotematycznych panelach. Poniżej prezentuję najważniejsze z poruszanych tematów.

Pierwszym z podejmowanych zagadnień było *Wybitni niewidomi i ich wpływ na rozwój współczesnych społeczeństw*. Na wstępie przedstawiono sylwetki znakomitych muzyków. Znaleźli się wśród nich: Stevie Wonder, Ray Charles, Andrea Bocelli, José Feliciano. Kolejno przedstawiono bliżej takie postaci, jak: Leonhard Euler, Helen Keller, David Blunkett, Jan Luksemburski, Edward Raczyński, Wasył III oraz prof. Witold Kondracki. Zwrócono również uwagę na publikacje poświęcone słynnym niewidomym wydane przez Polski Związek Niewidomych. Znalazły się wśród nich m.in. *Historia Polskich Niewidomych w zarysie* autorstwa Ewy Grodeckiej, *Dłoń na dźwiękach* – opis sylwetki Włodzimierza Dolańskiego autorstwa Michała Kaziowa, czy *Henryk Ruszczyk*, której autorem jest Michał Żółtowski.

Jako kolejni prelegenci ze swoimi prezentacjami wystąpiły następujące osoby:

- Steve Benet – *Nowe możliwości w niwelowaniu skutków inwalidztwa wzroku jako najlepszy sposób na osiągnięcie wybitnych celów (Dolphin Computer Access)*;

- Jan Bloom – *Wyrównywanie życiowych szans niewidomych i słabowidzących – nowoczesne zatrudnianie niepełnosprawnych wzrokowo na przykładzie koncernu VFO*;
- Joanna Witkowska, Bogdan Banaś – *Pies przewodnik przyjacielem niewidomego* (Fundacje Vis Maior i Pies Przewodnik);
- Michał Ciesielski – *Nowe rozwiązania zaimplementowane w produktach firmy OLYMPUS*;
- Bjoern Loefstedt – *Najnowsze osiągnięcia w drukowaniu brajlem (INDEX BRAILLE)*;
- Dariusz Szpakowski – *Sport cieszy wszystkich* (TVP);
- David Brimer – *Prezentacja działalności Royal National Institute of Blind People*;
- Justyna Mańkowska – *Prezentacja działalności Fundacji Katarynka*;
- Prof. Marek Dyżewski – *Wybitni niewidomi muzycy*;
- Małgorzata Pacholec – *Choroby oczu* (Polski Związek Niewidomych i Stowarzyszenie Retina AMD Polska);
- Dr Julia Kurek – *Niewidomi w kulturze* (Akademia Sztuk w Szczecinie i Polsko-Japońska Akademia Sztuk w Gdańsku);
- Joanna Jabłczyńska – opowiedziała uczestnikom konferencji, jak żyć pełnią życia, wykorzystując każdy jego dzień;
- Anna Dziewanowska – wnuczka Henryka Sienkiewicza – przedstawiła dzieje rodu Sienkiewiczów oraz omówiła kwestie dostępności Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku dla osób z niepełnosprawnościami;
- Siergiej Wańszyn – *Wybrane sylwetki rosyjskich niewidomych* (Wszechrosyjski Związek Niewidomych);
- Alicja Rukowicz – *Pilates terapeutyczny i rola aktywności fizycznej osób niewidomych*;
- Jacek Skrzypczak – tyfloturystyka;
- Dr inż. arch. Agnieszka Kłopotowska, dr inż. arch. Maciej Kłopotowski – *Makiety dotykowe i modele architektoniczne* (Politechnika Białostocka);
- Adam Kalbarczyk – *Dostosowanie otoczenia do potrzeb niepełnosprawnych wzrokowo*.

Pierwszego dnia konferencji głównymi wydarzeniami były: uroczystości związane z jej otwarciem, wręczenie statuetek IDOL, sesja merytoryczna oraz panele dyskusyjne. Wystawa i rozmaite atrakcje pełniły wtedy rolę uzupełniającą. W drugim dniu stały się one centralnymi punktami zainteresowania ze strony odwiedzających.

Co w tym roku czekało na gości REHA?

- Międzynarodowa wystawa tyflorehabilitacyjna;
- Koncert Mate.O Akustyczny;
- Występ grupy Andrzeja Kurpiela *Żywczenie*;

- Gabinet Dotyku i Dźwięku;
- Jak wyglądać pięknie – wizaż;
- Warsztaty odtwarzania audiodeskrypcji;
- Ping-pong dla niewidomych;
- Bezwzrokowe strzelanie z broni laserowej;
- Układanie kostki Rubika – pokaz i turniej;
- Maraton audiofilmów – *Oglądamy wszyscy razem.*

Zgodnie z kilkuletnim zwyczajem, także i w tym roku odbyła się zaplanowana manifestacja pod hasłem: *My nie widzimy nic, a wy – czy widzicie nas?*. Rozpoczęła się o godzinie 19:00. Początkowo została zaplanowana przed wejściem do PKiN, jednakże w związku z niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi zrealizowano ją wewnątrz, w Sali Ratuszowej, czyli tam, gdzie przebiegały sesja merytoryczna i wystawa. Cała sala wypełniła się tłumem niewidomych, słabowidzących i ich przyjaciół, którzy wspólnie wygłosili główny postulat manifestacji.

Zaprezentowana powyżej konferencja została zorganizowana po raz XIV, jej pierwsza edycja miała miejsce w 1999 r. i była wynikiem chęci spotkania środowiska niewidomych, niedowidzących i ich widzących przyjaciół. Podczas pierwszej edycji *REHA* zaprezentowano wiele rozwiązań rehabilitacyjnych, które były już w tym czasie dostępne na rynku. Na to pierwsze spotkanie przybyło około 600 osób, a specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie prezentowało 8. wystawców. Po raz pierwszy wręczono dyplomy IDOL, a było ich blisko czterdzieści. Spotkanie okazało się na tyle udane, że postanowiono je kontynuować w następnych latach. Rokrocznie to wydarzenie spotykało się z coraz większym zainteresowaniem tej grupy społecznej.

Czym jest Konferencja *REHA*?

Zdaniem organizatorów, *REHA* nie można potraktować jako zwykłego spotkania środowiska osób niewidomych z wygłoszeniem przygotowanych wcześniej referatów. Nie jest to także zwyczajna wystawa sprzętu rehabilitacyjnego niwelującego skutki utraty wzroku. *REHA* to próba realizacji wielu różnych celów organizatora przy jednej okazji. Wszystko wiąże się tutaj z misją, dla której powstała Fundacja Szansa dla Niewidomych. Należy przy tej okazji wspomnieć jej główne cechy i zamierzenia.

Fundacja jest przedsięwzięciem prywatnym, tzn. została stworzona i jest prowadzona przez osoby fizyczne, którym zależy na działalności skierowanej do osób z dysfunkcją wzroku. Organizacja ma za zadanie radzić sobie finansowo i nie zależać od dotacji zewnętrznych, choć są one dozwolone. Dziedzina, w której działa, jest określana mianem nowoczesnej rehabilitacji. Fundacja działa na terenie całego kraju, a jej aktywność jest szczególnie skierowana do miejsc, w których los jej podopiecznych jest gorszy. Pomoc dla niewidomych i niedowidzących jest bezpłatna, a środki na jej utrzymanie nie powinny od nich pochodzić. Fundacja nie pracuje dla zysku i wykorzystuje wszystkie zgromadzone środki na działalność

statutową. Organizacja działa głównie dla niewidomych w Polsce, ale pomaga również potrzebującym za granicą. Jednym z głównych celów Fundacji jest wyjaśnianie ludziom sprawnym, co oznacza nie widzieć lub widzieć zbyt mało. *REHA* to przedsięwzięcie zaplanowane na miarę wyżej wymienionych celów.